

Tiểu Bang Massachusetts (gọi tắt là Mass. hoặc MA) gồm trên 120 thành phố và tinh (498 nếu kể cả các thị trấn nhỏ), với một dân số khoảng 6 triệu người. Thủ phủ của Tiểu Bang là Boston, có gần 600,000 dân, nơi được nhiều gia đình VN cư ngụ và buôn bán. Boston có danh (tự) xưng là "chiếc nôi" của nền dân chủ Hoa Kỳ. Đường Dorchester Avenue có nhiều tiệm VN bán thực phẩm, sách, video, băng nhạc, ... rất nổi tiếng trong cộng đồng khoảng 5,000 người VN trong toàn Bang.

ít thấy bị hạn chế về nước tưới cây, hồ bơi; thậm chí du khách thường thấy nhiều nhà để nước tưới cây tự động, cây cỏ rất tươi mát. Rất ít khi có sấm sét, "con trót" (tornado), hoặc bão táp như thường thấy xảy ra tại miền Nam và Trung-Tây. Nhưng mùa Đông có thể có bão tuyết; năm 1978, một trận bão tuyết đổ xuống cả hơn 4 ft. báo chí còn nhắc lại số người thiệt mạng lên cả chục, một số xe bị kẹt không chạy được trên xa lộ, do tiên đoán thời tiết hồi đó chưa được bén nhạy như bây giờ.

có động đất chỉ số Richter lên khoảng 7. Vừa rồi có động đất nhỏ khoảng 3.1 nhưng những ai ở gần Boston chẳng thấy gì. (Và đập nước Wachusett cao 205 ft. xây trên một kẽ nứt của vỏ trái đất (fault) cũng không thấy suy xuyễn).

HỌC VẤN CHO CON EM

Cũng vì thời tiết lạnh trong khoảng 9 tháng, nên rất thích hợp cho sinh viên đi học, vì phần lớn ở trong nhà khi trời lạnh. Có tới trên 100,000 sinh viên ngoài tiểu bang hoặc ngoại quốc đến học tại trên 60 trường đại học, trong đó có những trường đại học lớn và danh tiếng sau đây (con của các AHCC ngụ tại Massachusetts và Connecticut đều đã hoặc đang theo học các trường này):

- Boston College
- Boston University
- Brandeis University
- Clark University
- Harvard University
- Mass. Institute of Technology (MIT)
- Northeastern University
- Suffolk University
- Tufts University
- University of Massachusetts
- Worcester Polytechnic Institute
- Wellesley College

Nổi tiếng nhất là trường đại học Harvard được báo US News & World Report trong 6 năm liên tiếp xếp hạng nhất trên tổng số 229 trường đại học của Mỹ có tầm vóc quốc gia. Thứ hạng sắp xếp theo tiêu chuẩn: số điểm SAT/ACT, tỷ lệ thu nhận sinh viên, tỷ lệ giáo sư/sinh viên, tiếng tăm của trường, Trong số ra ngày 9/18/95, tờ báo vừa nói đã xếp hạng như sau:

1. Harvard (MA)
2. Princeton
3. Yale

Vài giòng về tiểu bang Massachusetts và nghề công chánh

NGUYỄN SĨ TUẤT

KHÍ HẬU

Vì ở phía Đông Bắc nên Massachusetts có thể lạnh tới 0 độ F về mùa Đông (lạnh nhất cách nay chừng 50 năm là -20 độ F). Mùa hè có thể nóng tới 90 độ F, nhưng chỉ cần chạy máy lạnh trung bình dưới 10 ngày trong một năm thôi. Mưa thường rơi trong dịp Xuân và Thu, không nhiều lắm nhưng đủ để làm cây cỏ xanh tươi, và cung cấp nước uống. Nước đầy đủ nên phí tổn về nước uống tương đối rẻ mỗi tháng trung bình là \$30, nếu không có hồ bơi trong nhà. Do đó cả chục năm rất

Mùa Đông năm vừa rồi, tổng số tuyết rơi đạt kỷ lục trong cả thế kỷ, nhưng chẳng mạng nào bị thiệt, nhờ tuyết rơi xuống làm nhiều lần, mỗi lần cao nhất có 2 ft. nên không thấy ảnh hưởng gì lám (các AHCC ở đây phần lớn tuổi đã xế chiều nhưng sau khi xúi tuyết "mệt nghỉ" - 5 tấn tuyết mỗi lần - chưa nghe thấy ai nói bị đau lưng có lẽ nhờ máy 5 mã lực trợ giúp phần lớn!). Do đó, chưa nghe thấy ai than phiền về khí hậu lạnh tại đây (thực ra so với Canada, Massachusetts hẵn còn kém xa về lạnh). Mặt khác, động đất cũng rất hiếm, cách nay gần 200 năm tại Cape Ann

4. Stanford
5. MIT (MA)
6. Duke
7. Cal. Inst. of Tech.
8. Dartmouth
9. Brown
10. Johns Hopkins
11. U. of Chicago
12. U. Penn
13. Cornell
14. Northwestern
15. Columbia
16. Rice
17. Emory
18. Notre Dame
19. U. of Virginia
20. Washington
21. Georgetown
22. Vanderbilt
23. Carnegie Mellon
24. U. of Michigan @ Ann Arbor
25. Tufts (MA)
26. UC @ Berkeley
27. U. No. Carolina @ Chapel Hill
28. UCLA
29. U. of Rochester
30. Brandeis (MA)

Như vậy là có tới 4 trường thuộc bang Massachusetts trong số 30 trường được xếp hạng đầu của nước Mỹ. Bốn trường này đều là trường tư.

Niên học 96-97 này, Harvard thu nhận 1,985 tân sinh viên trên tổng số 18,190 nạp đơn, và trong tổng số nạp đơn có tới 2,905 valedictorians của các trường trung học toàn quốc Mỹ. Hiện nay, có khoảng 30 sinh viên Việt Nam theo học tại Harvard, trên tổng số 13,000 sinh viên, và một số xấp xỉ như thế trên tổng số 11,000 sinh viên tại MIT. Có 6 cháu của 4 AHCC đã tốt nghiệp tại MIT, trong đó có tới 2 AHCC có con trai và dâu, hoặc con gái và rể, cùng tốt nghiệp tại trường này. Hai cháu khác của 2 AHCC đã tốt nghiệp tại Harvard, một theo Classical Studies, và một

Biochemical Sciences với hạng Magna Cum Laude và sẽ học tại Harvard Medical School trong niên khóa tới (trên tổng số hơn 5,000 sinh viên nạp đơn có 159 người được chọn). Đó là chưa kể một số cháu khác học lớp ban tối.

Đối với các trường trên toàn quốc bậc Cao Học trở lên (Graduate Schools) cấp bằng Masters và Ph.D., báo US News & World Report xuất bản mới đây trong mùa Xuân 1996 đã xếp hạng như sau (chỉ đơn cử một số ngành):

- Harvard (MA) hạng 1: Y Khoa, Chính Trị Học, Kiến Trúc
- Harvard hạng 1 đồng hạng: Toán, Vật Lý, Kinh Tế, Sinh Học (Biological Sc.), Sư Phạm
- MIT (MA) hạng 1: Kỹ Thuật
- MIT hạng 1 đồng hạng: Sinh Học, Điện Toán, Toán, Vật Lý, Kinh Tế

Tổn phí trung bình hàng năm theo học tại những trường tư tại Mass. là khoảng \$29,000/năm. Theo học tại các trường công như U. Mass tốn khoảng \$13,000, nếu sinh viên cư ngụ tại Mass., còn nếu ngoài tiểu bang, thêm khoảng \$6,000 nữa. Theo học cấp Cao Học tại các trường tư tốn chừng \$40,000/năm (Y Khoa) hoặc \$33,000 (các ngành khác), và tại các trường công tốn khoảng \$28,000 (Y) hoặc \$15,000-\$21,000 (các ngành khác). Sinh viên có thể được trợ giúp tài chính, nếu hội đủ điều kiện. Thông thường, sinh viên học giỏi dễ được cấp scholarship hoặc cho vay với lãi suất thấp một phần, số còn lại phải vay ngân hàng với lãi suất thị trường.

Riêng 2 trường Harvard và MIT chỉ xét về “nhu cầu tài chính” chứ không dựa trên “khả năng học vấn”. Có lẽ, hai viện Đại Học này lý luận rằng sinh viên học tại đây đã là giỏi cả, nếu xét theo tiêu chuẩn học giỏi,

ai cũng được học bổng thế thì lấy tiền đâu để trang trải chi phí? Nói cách khác, nếu gia đình có lợi tức cao (trên \$100,000/năm), thì đâu con học giỏi cũng không được học bổng, mà chỉ được hưởng rất ít trợ cấp - và trợ cấp của các trường đại học Mỹ thì như AH đều biết, có thể chỉ là vay với lãi suất thấp. Nhưng nhờ xét trên căn bản “nhu cầu tài chính”, nên khi AH nào về hưu chẳng hạn, 2 trường này có thể cấp grant hoặc scholarship cho các cháu một phần, còn lại có thể được vay với lãi suất thấp.

PHONG CÁNH

Cách xa Boston chừng 100 dặm về phía Đông có Cape Cod là một nơi có nhiều bãi biển rất đẹp. Cape Cod rất quen thuộc với các AHCC tại Quebec, Canada, thường hay nghỉ hè tại đó. Ngoài ra có nhiều công viên và trung tâm công cộng với giá vô cửa rất hạ để các bạn đem gia đình và bạn bè tới họp mặt. Các Park và Recreation Departments của Massachusetts, tại cấp bậc Tiểu Bang, hay thành phố, đều hoạt động rất tích cực để phục vụ du khách. Về mùa Thu, khi lá bắt đầu đổi sắc, nếu AH vừa lái xe chạy trên xa lộ, lại vừa mở máy nghe Lệ Thu hát những bài ca tụng mùa Thu thì e rằng AH sẽ “quên đường về”

*“Anh có nghe mùa Thu mưa
giăng lá đỏ,*

*Anh có nghe nai vàng hát khúc
yêu đương, và anh...”*

(... khi nghe tới đây, xin nhớ lưu ý nhìn bảng “Caution! Deer Crossing!” tại các đường nhỏ gần Quabbin Reservoir, và chán xin rã vào bàn đạp thắng vì số nai được bảo vệ này tăng rất nhiều, có khi băng ngang qua đường bất tử! Nếu bạn may mắn thì có cơ hội nhìn thấy nai vàng đang... hát, hay ít nhất cũng đang

găm cỏ bên lề đường).

Màu vàng rực rỡ hay màu vàng chanh của các lá, cạnh các cây có lá sắc tím và đỏ, chạy dài cả chục dặm trên các đồi núi dọc xa lộ, có khi được trộn lẫn với màu trắng của tuyết rơi sớm trên mặt đất, là một trong những cảnh tuyệt vời của Massachusetts.

Nếu bạn nào muốn thăm một hệ thống hồ chứa nước mưa, tạo ra bằng các đê, đập, có bề mặt tổng cộng 60 sq.mi., chứa trên 500,000 MG “nước uống được” (khoảng 2 tỷ mét khối) thì xin mời viếng những đập Quabbin, Wachusett và Sudbury. Riêng Quabbin chứa khoảng 1.6 tỷ mét khối với diện tích mặt hồ là 40 sq.mi. Nước Quabbin không cần lọc, chỉ thêm một ít chất hóa học để khử trùng và tăng chất lượng của nước (Chlorine, Ammonia, Fluor, Alkaline), đã cung cấp từ 50 năm nay nước uống cho miền Boston và phụ cận. Theo tài liệu của Metropolitan District Commission (MDC) là cơ quan phụ trách các đập nước, đê điều này, thì hồ nước Quabbin lớn nhất nhì nước Mỹ về dung lượng chứa nước ăn uống không phải lọc, và đứng hạng nhì thế giới về sự trong sạch so với các hồ nước khác cùng loại! Dung lượng này, nếu chẳng may đập nước bị sập, có thể làm ngập lụt suốt dọc con sông Connecticut chảy dài từ Massachusetts, qua Connecticut, tới tận New York. Tuy nhiên các AH cư ngụ gần sông Connecticut tại New York và Connecticut đừng lo: với 18 piezometers và 9 observation wells, đập nước dài 2,640 ft. cao 170 ft. này được MDC thanh tra định kỳ, và nghiên cứu gần đây nhất ước lượng đập vẫn còn tốt!

CHÍNH TRI

Đa số dân Massachusetts có truyền thống thiên về phe Dân Chủ: 2 Thượng Nghị Sĩ Liên Bang đều là

Dân Chủ, cũng như đa số Dân Biểu. Gần đây, khuynh hướng có phần nghiêng về phe Cộng Hòa, nhờ ảnh hưởng của Thống Đốc Weld hiện nay thuộc Đảng Cộng Hòa, và đã từng thắng 2 kỳ đầu phiếu. Thống Đốc này nay lại muốn tranh chức Thượng Nghị Sĩ của Kerry (D). Nếu thắng, phe Dân Chủ sẽ bị yếu thế, vì chỉ còn Thượng Nghị Sĩ Kennedy (D) còn có tên tuổi, và uy tín. Mặc dù không bảo thủ cực đoan, nhưng đương kim Thống Đốc của Massachusetts rất hăng hái trong phong trào tư nhân hóa mọi ngành của chính quyền: một số các Khu Kiều Lộ bị thâu hẹp quyền hạn và nhập lại, giao cho tư nhân quản lý rất nhiều công tác và dịch vụ, đặc biệt là các công tác thuộc ngành tu bổ đường xá, cầu cống, và dinh thự. Ngay cả việc kiểm soát nhà thầu là một việc ai cũng nghĩ chỉ có công chức mới cảng đáng được, nay một số đã giao cho tư nhân: một hãng tư cố vấn được giao việc kiểm soát công tác do một tư nhân khác trúng thầu đảm trách.

Phong trào tư nhân hóa bị Nghiệp Đoàn Kỹ Sư và Khoa Học Gia (MOSES) của công chức Mass. phản đối kịch liệt, chứng minh rằng nghiệp đoàn công chức đã trúng thầu 4 trên tổng số 6 công tác tu bổ lớn, chứng tỏ giao công tác cho tư nhân không rẻ hơn. Ngoài ra, MOSES cũng chứng minh là sự tư nhân hóa này đã gây thảm thủng ngân quỹ, vì chỉ có công chức mới thiết tha trong việc hạn chế các “thay đổi công tác” (change orders) là nguồn gốc của mọi tổn phí vượt quá mức hạn ước lượng. Thành thử, việc tư nhân hóa chưa được hoàn toàn áp dụng tại đây. Một chứng cứ là trên tổng số gần 100 kỹ sư được tuyển hồi năm 1983-84 cho Nha Kiều Lộ nay phần lớn vẫn còn làm tại Nha. Một số khác đổi sang các Bộ khác nhưng vẫn là công

chức của Tiểu Bang. Tuy nhiên, trên thực tế tư nhân hóa không phải là hoàn toàn dobr: nếu bớt công việc làm của khu vực công thì khu vực tư lại tăng thêm một số tương đương.

VẤN ĐỀ DỰ THẦU

AH nào muốn tìm hiểu đấu thầu nghiên cứu, thiết kế, cố vấn, hay công tác tại Massachusetts có thể tìm thấy nhiều chi tiết trong luật của Mass. (Massachusetts General Laws, Chapter 39) và thể lệ đấu thầu rải rác trong những văn kiện chính thức của Tiểu Bang. Trên tổng quát, luật lệ của Massachusetts về đấu thầu không khác mấy của Pháp và VNCH, và chắc cũng chẳng khác các Tiểu Bang khác: cũng khảo giá bằng điện thoại dưới một mức độ nào đó (\$10,000), gọi thầu (tối thiểu 3 hăng, không theo thủ tục đăng báo, nếu dưới \$25,000), đấu thầu (rộng rãi, có thông cáo trong báo, có hội đồng chọn thầu, nếu trên \$25,000). Hồ sơ đấu thầu cũng có Điều Kiện Sách Chung (Part 1 - General Conditions), Điều Kiện Sách Riêng (Part 2 - Technical Specifications), Chiết Tính (Unit Pricing), Mẫu Hiến Giá (Proposal Form), Họa Đồ (có chữ ký và dấu đóng của P.E., L.S., AIA, LSP ... tùy trường hợp). Riêng trường hợp nghiên cứu, và thiết kế, Hội Đồng Chọn Thầu (HDCT - Bộ hoặc Tổng Nha nào cũng có riêng), còn dựa trên một evaluation matrix thiết lập bởi Quản Đốc Công Trình đánh giá khả năng nhà thầu căn cứ trên Request for Proposal (RFP) và Đơn Hiến Giá. Thí dụ RFP yêu cầu Hạng Thiết Kế phải có P.E. Structural, Civil, Mechanical, Electrical, LSP, kinh nghiệm trên 5 năm về thiết kế những công tác liên hệ, đã hoàn tất công tác lớn trên 20 triệu, thì matrix sẽ tổng kết các yếu tố này để HDCT lấy quyết định, mà quyết định này không nhất thiết phải căn cứ trên giá

rất bảo đảm 30 năm sau cũng chẳng nhầm nhò gì cả.

Công việc xây dựng Freeway 105 tương đối dễ dàng vì là một free-way mới tinh nên ít gặp trở ngại về lưu thông traffic như việc xây dựng I-5 widening ở Santa Ana, Orange County (dày là chuyện làm đường 1995 sẽ viết sau).

Ở Mỹ chỉ có vài đại công ty mới có khả năng đấu thầu những projects freeway hàng trăm triệu dollars mà thôi. Với máy móc làm thay người và kỹ thuật tân tiến nên công việc làm cũng dễ dàng và nhẹ gánh cho công nhân xây dựng freeway. Ở Mỹ công nhân xây dựng làm đường được trả lương khá cao, khoảng 20 đến 30 dollars một giờ và có union bảo vệ天堂 hoang nêu ai nấy đều làm việc với tin thần hoan hỷ, vui vẻ, cởi mở và hợp tác. Công tác xây dựng freeway đều có nguyên tắc, đâu ra đó, mỗi người một việc, phận ai nấy làm, làm việc 8 tiếng là xứng đáng đồng tiền bát gạo, công việc làm kỹ lưỡng, không dư bớt, ăn chăn nên quality rất bảo đảm châm ngôn của Construction Caltrans là làm việc với chất lượng tốt, trong giới hạn ngân sách và hoàn rất đúng hạn. Cả ba yếu tố đó phải đi song song mới được gọi là kế hoạch tốt đẹp.

Tôi đã rời Caltrans ở Los Angeles và chuyển về làm ở Caltrans, Orange County vào cuối năm 1992 nên không dự ngày cắt băng khánh thành xa lộ I-105 này, nhưng qua TV và báo chí, lòng tôi cũng bồi hồi và xúc động vì mình cũng đã tham dự cả năm làm việc nắng mưa dãi dầu để hoàn tất công trình xây dựng freeway của thế kỷ thứ 21 này.

*Viết xong tại Orange County
5-1996*

Máy cái may kỳ lạ

(tiếp theo trang 118)

đã dành 14 năm liên tục nghiên cứu Phật học tại Tây Tạng đã nói trong cuốn “Huyền Thuật và Đạo Sĩ Tây Tạng” do Nguyên Phong dịch tại trang 55 như sau: “... những biến chuyển đường như tình cờ, nhưng trên đời này làm gì có chuyện gọi là tình cờ được?”

Cho nên bài Thơ Tiên của đèn lồng Ngọc Hà cho chúng tôi cách đây trên nửa thế kỷ mà tôi đã nói sơ qua, lại cho thấy thêm sự mâu nhiệm của số mạng.

Thêm nữa, cách đây không lâu, đọc cuốn “Đường Mây Qua Xứ Tuyết” cũng do Nguyên Phong dịch cuốn sách của Lạt Ma Anagarika Govinda, người Bolivia (Nam Mỹ) qua Tích Lan xuất gia, năm 1947 qua Tây Tạng trở thành một Lạt Ma danh tiếng, có nói tại trang 17 như sau: “Để có thể hiểu diễn tiến xảy ra trong cuộc sống, đợi khi chúng ta

phải quay trở lại đi tìm nguyên nhân của lý do đã khiến đời sống của chúng ta trở nên như thế.”

Đó chính là việc tôi đã làm, một phần qua hai bài viết đã được quý Ái Hữu đọc qua, nhất là bài viết này, trong đó cái “nguyên nhân” nói trên đối với tôi chỉ nằm trong hai chữ “an bài” của một số mạng tốt mà thôi” Một số mạng được tổ tiên che chở, được tiên kiếp tốt nhập vào thân xác từ khi sơ sinh, có thể là hóa thân của một Cụ Tổ trong gia đình, được hưởng luật nhân quả, và theo khả năng rất hữu hạn đang tiếp tục gieo nhân tốt cho kiếp sau.

Và tôi cũng ước ao rằng những ưu tư của tôi trong việc “quay trở lại đi tìm nguyên nhân...” ghi trên được trùng hợp với quý ái hữu nào đã làm hoặc sắp làm qua sự tìm hiểu thêm về đạo Phật, đem tới cho một lợi ích về tâm linh vô cùng cần thiết cho các tuổi nhất là kể từ tuổi xế chiều của chúng ta.

Ottawa 20 Avril 96

Vài Giòng về Tiểu Bang...

(tiếp theo trang 112)

thi cử), chính ngạch tạm thời (certified temp tuyển qua kỳ thi “mở rộng” nhưng chức vụ không ghi trong sơ đồ tổ chức chính thức), sau cùng là chính ngạch chính thức (permanent, owning the position) đậu kỳ thi tuyển lên ngạch và được lựa chọn sau khi phỏng vấn 3 người đậu cao nhất.

Ngoài ra, kỹ sư chính ngạch có quyền xin chuyển từ Bộ này qua Bộ khác mà vẫn giữ nguyên ngạch trật và quyền lợi, hoặc là được dự kỳ thi lên ngạch (promotional exam) trong khi các công chức khác không có

điều kiện, v.v.... Số công chức chính ngạch so với số còn lại chỉ chiếm khoảng 30% trên tổng số tại Massachusetts.

Trên đây là một vài nét sơ lược giới thiệu Tiểu Bang Massachusetts. Khó mà có thể tả hết những chuyện hay, dở của Bang này, nhất là người viết bài chưa đi thăm được hết mọi vùng trong địa phương. Nhưng vẫn hy vọng là bài này, mặc dù có nhiều thiếu sót, cũng sẽ được coi như một lời mời các AHCC ghé chơi miền Đông Bắc Mỹ để thưởng thức cảnh vật đẹp đẽ của Massachusetts, hoặc gửi con em đến học tại đây, hoặc tới làm việc tại nơi này.

NGUYỄN SĨ TUẤT